

ועדה לפי תקנה 25 לתקנות בריאות העם (עוסקים בסייעוד בבתי חולים), התשמ"ט-1988
ותקנות 15 ו-16 לתקנות בריאות העם (צוות סיעודי במרפאות), התשמ"א-1981

ו' טבת, תשע"ד
9 דצמבר, 2013

לכבוד
המנהל הכללי של משרד הבריאות

כבי' המנהל הכללי,

בענין:

עו"ד שרה שר-לב התובעת הראשית, יחידת הדין המשמעתי, לשכת היועצת המשפטית,
משרד הבריאות, ירושלים באמצעות עו"ד אייל חקו

הקובלת

- נגד -

מוג'הד נאזל אח מעשי ת.ז. [REDACTED] מס' רישום [REDACTED] [REDACTED] באמצעות
עו"ד שאדי נאטור

הנקבל

דין וחשבון לפי תקנה 16 לתקנות בריאות העם (צוות סיעודי במרפאות), התשמ"א-1981

1. הקובלנה

ביום 20.10.2013 הגישה עו"ד שרה שר לב התובעת הראשית ביחידת הדין המשמעתי, לשכת היועצת המשפטית, משרד הבריאות, קובלנה מתוקנת למנהל הכללי של משרד הבריאות נגד מוג'הד נאזל אח מעשי ת.ז. [REDACTED] מס' רישום [REDACTED] (להלן- הנקבל) מכוח האמור בתקנה 15 (1) לתקנות בריאות העם (צוות סיעודי במרפאות), התשמ"א-1981 (להלן- התקנות), בגין התנהגות בלתי הולמת את מקצוע הסיעוד.
קובלנה זו הינה הינה הקובלנה המתוקנת השניה נגד הנקבל, ואף היא תוקנה בעת הדיון כך שנמחקו ממנה סעיף קטנים ג' וה' לסעיף 3. על פי הקובלנה כפי שתוקנה, התנהג הנקבל התנהגות שאינה הולמת את מקצוע הסיעוד, בכך שעל פי כתב אישום שבעובדותיו הודה, הוא עבר עבירה של קשירת קשר לפשע ושתי עבירות של מתן תעודה כוזבת.

2. הוועדה

שר הבריאות מינה אותנו כוועדה שתדון בקובלנה (להלן- הוועדה). לאחר דחיה ארוכה בשל התמשכות ההליך הפלילי, הועדה קיימה שני דיונים בימים 30.9.2013 ו-25.11.2013 ובהם הופיעו מטעם הקובלת עוה"ד איל חקו, הנקבל ובא כוחו עוה"ד שאבי נאטור (בדיון השני).

3. האירועים ברקע הקובלנה

הנקבל, עבד כאח מעשי במרפאה בכפר קאסם בשם ש.ר.ד. שירות רפואה דחוף בע"מ, אשר סיפקה שירותים רפואיים 24 שעות ביממה, כאשר בכל משמרת עבד רופא אחד שהסתייע באח אחד או שניים.

הנקבל, יחד עם עוד חמישה נאשמים שעבדו במרפאה ביניהם רופאים ואחים, הואשם בת"פ 8052-05-09 בבית משפט השלום בפתח תקווה, כי עובר לחודש אוגוסט 2008 קשרו קשר עם הבעלים של המרפאה, מוראד עאמר, להונות את רשויות הצבא בכך שסיפקו תעודות מחלה כוזבות לחיילים כדי להגדיל את רווחי המרפאה, עבירה לפי סעיף 499(א)(1) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 וכן בעבירות של מתן וסיוע למתן תעודות כוזבות, ונסיון, וסיוע לנסיון, לקבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות. בסופו של דבר, לאחר הפרדת דיונים ותיקונים בכתב האישום, הואשם הנקבל בכתב אישום מיום 27.3.2011 (בנוסף לעבירות קשירת הקשר לפשע כאמור) בשתי עבירות של מתן תעודה כוזבת עבירה לפי סעיף 281 לחוק העונשין.

הנקבל הודה בעבירות אלו, קרי עבירה של קשירת קשר לפשע ושתי עבירות של מתן תעודות כוזבות, אך לא הורשע מטעמי אחדות הענישה ובהשוואה לנאשם אחר בפרשה זו, ונגזרו עליו 180 של"צ וקנס בסך 5000 ₪.

4. ההליך בפני הוועדה

בדיון מיום 25.11.2013, לאחר שהובא לידיעת ב"כ הקובלת התיקון האחרון לכתב האישום, תוקנה בהתאם הקובלנה המתוקנת השניה מיום 20.10.2013, כך שההתנהגות שאינה הולמת את מקצוע הסייעוד שיוחסה לנקבל, מתבססת על ביצוע שתי עבירות של מתן תעודה כוזבת וקשירת קשר לפשע, כאמור בכתב האישום המתוקן והודאתו בהליך הפלילי.

הנקבל הודה בהתאם גם בפנינו בעובדות שפורטו בקובלנה ובהיותן בגדר התנהגות שאינה הולמת אח כאמור בתקנות, ולאור הודאתו טענו באי כוח הצדדים לאמצעי המשמעת שעל הוועדה להמליץ עליו בנסיבות העניין.

עו"ד חקו, ב"כ הקובלת, ביקש להבהיר בראשית דבריו, כי שיקולי הענישה בהליך הפלילי שונים מן השיקולים בהליך המשמעת, ומה שצריך לעמוד בפני הוועדה הוא השמירה על האינטרס הציבורי וקיום נורמות מקובלות בחברה במקצוע הסייעוד. התארגנות עם אחרים להונות את רשויות המדינה תוך שימוש בתעודה שקיבל מהמדינה איננה, לדבריו, נורמה סבירה והיא בגדר התנהגות שאינה הולמת. מדובר שהתנהגות שהנקבל התנהג במסגרת עיסוקו כאח, ויש בכך כדי כדי להשליך על דימוי מקצוע הסייעוד בכפר קאסם ובמדינה כולה.

עו"ד חקו הביא בפנינו פסיקה ממנה יש ללמוד לדעתו על אמצעי המשמעת המתאים למקרהו של הנקבל, פסיקה שעניינה רופאים אך היא נכונה גם לגבי מקצועות רפואיים אחרים, אך קודם הפנה אותנו לפסק הדין בעניין **ד"ר ליביו ליאור** שבו נקבע כי האינטרס הציבורי של כבוד המקצוע גובר על השיקולים האישיים ופסק הדין בעניין **ד"ר סבין** המדבר על הרתעה כללית.

לדבריו מדיניות הקובלת במקרים כגון זה שבפנינו אמצעי המשמעת צריך להיות התליה של בין מספר חדשים למספר שנים, זאת לאור הפסיקה כפי שבאה לידי ביטוי בענין **אליהו** שבו רשיונו של הרופא הותלה ל-3 שנים בגין אישורים כוזבים, עניין **ליביו ליאור** שבו בגין אירוע אחד של שוחד הותלה רשיונו לשנה, מקרהו של **אבו חצירה** שהורשע בפלילים בגין 4 מקרי גניבה בבתי זקנים ורשיונו הותלה ל-10 שנים, למקרהו של **ד"ר רזא תורכי** רופא בגין זיוף מסמך ורשיונו הותלה ל-3 שנים, ולמקרה של האח **עמאר מוראד** אשר היה הבעלים של המרפאה בה עבד הנקבל, ורשיונו הותלה ל-5 שנים. כן ציין את עניינו של **ד"ר מוחמד טהא** שניהל בכפר קאסם מרפאה מקבילה למרפאה בה עבד הנקבל ועניינו הותלה לחודשיים.

לאור התיקון בקובלנה, ביקש עו"ד חקו שהועדה תמליץ על 6 חודשי התליית רישיונו של הנקבל, כדי להעביר לציבור מסר, שמי שעוסקו בסיעוד צריך לעמוד בסנדרטים סבירים, וצריך לסרב להיות מעורב בהכנת תעודה כוזבת על ידי מילוי מדדים לא נכונים כדי להונות את המדינה.

עו"ד שאדי נאטור, ב"כ הנקבל, סיפר כי הנקבל עבד במרפאה כאח מעשי, והוא אמור להתחיל בלימודי השלמה לאחר מוסמך בעוד ארבעה חדשים. הפרשה התגלתה בעקבות חקירה של המשטרה הצבאית, שגילתה כי חיילים מקבלים "גימלים" מן המרפאה. בראש הפירמידה של עמד בעלי המרפאה, מוראד עאמר, שניהל את המקום ושלשל לכיסו את כספי החיילים, והאחים שעבדו במרפאה והואשמו הם בתחתית הפירמידה. כתב האישום המקורי היה חמור, שעיקרו קבלת דבר במרמה ונסיון לקבלת דבר במרמה, אך לבסוף הגיעו להסכמה שלא היתה לנקבל טובת הנאה כספית, ובעקבות כך תוקן כתב האישום. לתימוכין הגיש עו"ד נאטור את מוצג 1/1, מכתב מיום 16.3.2010 של עו"ד נועה ארזי מפרקליטות מחוז מרכז בנושא תיקון כתב האישום של מרשהו (ללא נקיבת שם מרשהו), ובו גם נאמר כי "יובהר על ידינו במסגרת הטיעונים, כי הנאשם פעל ללא כל מטרת רווח אישי" (נציין, כי מכתבו של עו"ד נאטור מיום 15.3.10 שצורף למכתב זה ומהווה חלק ממוצג 1/1 היה בעניין נאשם אחר בתיק וגם לפי תוכן המסמך לא ברור אם הוא מכוון לנקבל, שכן הוא מדבר על הגבלת טיעוני הפרקליטות לעבודות שירות בעוד שלפי גזר הדין עתרה המאשימה למאסר מותנה ועוד).

עו"ד נאטור הודה כי אין מחלוקת שנעשו על ידי מרשו מעשים שלא ייעשו, אך הדגיש כי למרשו לא היתה כל טובת הנאה ממעשיו, ומבחינתו לא היה הבדל בין "גימלי" אחד לעשרה "גימלים". הוא השווה את מקרהו למקרה של ד"ר מוחמד טהא, רופא שהאשם בקבלת דבר במרמה, קבל עונש חמור של מאסר על תנאי, שקיבל פציינטים במכונית ושלשל כסף לכיסו, ורשיונו הותלה לחודשיים. הנקבל לעומת זאת לא הורשע, והוא בתחתית במדרג הנאשמים, כאשר חלקו של מוחמד טהא גדול יותר כפי שעולה מדברים שנאמרו בפסק הדין בערעור של נאשם אחר בפרשה, עבדל עזיז בדיר, שהוגש כמוצג 2/2, בציטוט מפסק הדין של בית המשפט קמא.

שני האישומים המיוחסים לנקבל ארעו באותו יום, בהבדל של שעות, הוא נעדר עבר פלילי, הוא הודה בהזדמנות הראשונה גם במשטרה. חטאו בכך שנכנס למעגל קסמים, לארגון שהיה בו דפוס עבודה פסול, ארגן שפועל עד היום, והוא היווה בורג קטן במערכת, עבד במקום רק מספר חדשים לפני הפרשה, שירות המבחן המליץ שלא להרשיעו כאמור בתסקיר שהוגש כמוצג 3/3, הוא משלם על מעשיו מאז 2008, נעצר בפעם הראשונה בחייו, שמו נפגע, האירועים החזירו אותו בהתנהגות היום-יומית אחורה, כל העתיד התעסקותי שלו הופסק, שכן עד למתן פסק הדין לא יכול היה להתחיל לימודיו לאח מוסמך. עתה הוא רשום ללימודי הסמכה ועומד להתחיל בחודש אפריל בבית החולים מאיר. כל התליה, שהיא אמצעי המשמעת האפשרי היחיד, תשפיע על קידומו של הנקבל, שאינו מנסה להטיל אשמה על אחרים אלא על עצמו בלבד, אך ציין כי גם הצבא פעל לא כשורה בפרשה זו, וגם ציין כי "גימלי" היא רק המלצה לשחרור.

בהתייחסו לתקדימים שהביא ב"כ הקובלת טען עו"ד נאטור כי כל המקרים חמורים יותר, ויש בהם הרשעה בפלילים ולכן מדובר בהתליות לתקופות ארוכות, בהבדל מהנקבל שלא הורשע ונמצא בתחתית המדרג, באשמה של התנהגות שאינה הולמת. הוא חזר והפנה לעניינו של מוחמד טהא שמבחינת ההרשעה והענישה הוא בסקאלה קיצונית כהגדרתו, והגיש את גזר דינו מוצג 4/4 שבו הוטלו על מוחמד טהא 5 חודשים מאסר לריצוי בעבודות שירות (ולא 6 חדשים כפי שטען עו"ד נאטור) ורשיונו הותלה לפי המלצת ועדת המשמעת לחודשיים.

מבחינת נסיבותיו האישיות הנקבל הוא ממשפחה ברוכת ילדים וקשת יום, וחוד החנית ללמודים, לו עצמו יש מוס בלב, הוא התחתן, יש לו ילד, ובמכלול השיקולים וכדי לא לפגוע בלימודיו, מבקש להטיל עליו אמצעי משמעת מינימלי, ותוך השוואה למוחמד טהא- מתאימה התליה של שבוע.

בתגובתו לטיעון מטעם הנקבל ביקש עו"ד חקו להדגיש כי התנהגות שאינה הולמת אינה מצוייה בתחתית המדרג של עבירות המשמעת, כי הפרשה כולה מראה שלא מדובר בסיפור קטן אלא בהתנהגות שהיא בניגוד לכל סטנדרט סביר, כל מקרה צריך להבדק בהתאם לנסיבותיו, ועל הוועדה להוציא מסר ראוי לציבור.

אין ספק שהנקבל התנהג התנהגות שאינה הולמת עובד סיעוד, כפי שהודה בפנינו, התנהגות הפוגעת בתדמיתו ובכבודו של מקצוע הסיעוד ובאמון הציבור בעובדי סיעוד. רישום מידע רפואי כוזב, הכנת מסמכים הכוללים מידע רפואי כוזב ומסירתם לזולת, בין אם הם נקראים תעודת רפואית, המלצה לחופשה מן הצבא שבו אבחנה רפואית או בכל שם אחר, כשהם נמסרים מטעם עובדי מקצועות הרפואה, בין אם לרשויות המדינה ובין אם לגורם אחר, פוגעים באושיות מקצועות הרפואה, כולל מקצוע הסיעוד, שבהם הסתמכות על רישום קודם היא בסיס לטיפול הניתן לחולים ולבריאותם, וליחסי האמון כלפי המקצועות הרפואיים.

לכגון אלה התייחס בית המשפט העליון אמנם בקשר לרופאים, אך מקובל כי הדברים חלים גם לגבי מקצועות רפואיים אחרים, וכדבריו בע"א 10979/04 ליביו לאור נ. שר הבריאות (פ"ד נט(6), 357) בדברי השופטת פרוקציה בעמ' 364 :
"השמירה על טוהר המידות בתחום עיסוק זה איננה מסתכמת בדאגה לתקינות פעולתה של המערכת הרפואית ביחסה לרשויות הציבוריות האחרות, ... ובשמירה על אמון הציבור בה. ניקיון כפיו של העוסק ברפואה וטוהר פעולתה של המערכת הם תנאי הכרחי גם לקיומה של רמה רפואית-מקצועית ראויה המקרינה במישרין על שלום האדם ועל חיי אדם".

לפיכך, השיקול המרכזי כפי שקבע בית המשפט, כפי שיובא להלן, הוא האינטרס שיש לציבור בשמירה על רמתו ועל כבודו של מקצוע הרפואה ועל אמון הציבור ברופאים, ומפני אינטרס זה נסוגות הנסיבות האישיות של הרופא, כדברי השופטת חיות בעמ' 362 :
"השיקול המרכזי בהליכים המשמעתיים שבנידון הינו השיקול של הגנה על האינטרס שיש לציבור בשמירה על רמתו ועל כבודו של מקצוע הרפואה ועל אמון הציבור ברופאים .... לפיכך נפסק כי בהליכים ממין זה השיקול המרכזי שעל הגורם המחליט לשוות לנגד עיניו הוא אינטרס הציבור, ואילו השיקולים הספציפיים הנוגעים לעברייני המשמעת העומד בפניו הם עניין משני שיש לשקול, אם בכלל, ..."

וראו גם דבריו של הנשיא ברק בע"א 50/91 אדגר סבין נ. שר הבריאות (פ"ד מז(1) עמ' 27 : "אין לתחום את השיקולים הרלוונטיים בקביעת העונש המשמעת... יש לנקוט לעניין זה אמת מידה גמישה, אשר תאפשר להביא בחשבון, בכל מקרה ומקרה, גם את חומרת הסכנה הנשקפת לציבור מהישנות מעשיו של רופא, אך גם ערכים, צרכים ואינטרסים לגיטימיים אחרים עליהם באה הענישה המשמעתית-מקצועית להגן. בין אילו ניתן למנות את האינטרס בהרתעה כללית... את הצורך בשמירה על כבוד המקצוע... ואת אמון הציבור במקצוע..."

ב"כ הקובל ביקש מאתנו כי נמליץ על התליית רישונו של הנקבל ל-6 חודשים, וזאת תוך התחשבות במידע שקיבל רק בעת הדיון, קרי, כי כתב האישום נגד הנקבל תוקן ונמחקו עבירות של ניסיון לקבל דבר במרמה אשר יוחסו לו. ב"כ הנקבל בקש כי נסתפק באמצעי משמעת מינימלי לאור אי הרשעתו בפלילים, תפקידו במסגרת הפרשה נשוא כתב האישום, שיתוף הפעולה עם רשויות החוק והודאתו, ונסיבותיו האישיות.

השאלה העומדת בפנינו היא, איפוא, מהי תקופת ההתליה המתאימה לנסיבות העניין, ונראה לנו כי קשה ללמוד לגבי עניינו של הנקבל מרוב התקדימים שהובאו בפנינו לאור השוני בנסיבות :
- במקרהו של ד"ר אליהו מדובר ברופא שבמהלך שלוש שנים נתן כ-15 אישורים כוזבים, והורשע בלקיחת שוחד בנוסף למתן תעודה כוזבת והפרת אמונים. רישונו הותלה לשלוש שנים ;
- במקרהו של ד"ר ליביו לאור מדובר במתן אישור כוזב אחד לשם השתמטות ממילואים, והוטל עליו עונש התליה של שנה, בניגוד להסדר טיעון עם הקובל בו הוסכם על התליה של ארבעה חדשים ;

- מקרהו של ד"ר רדא תורכי עניינו זיוף ורישום של למעלה מאלפיים רישומים כוזבים במהלך שלוש שנים (יצר ביקורים פיקטיביים של 90-60 מטופלים ברבעון), תוך קבלת סכום העולה על מאתיים אלף שקלים, ותוך שיבוש רשומות רפואיות של מטופלים ורישום אבחנות רפואיות בדויות ומרשמים פיקטיביים לנטילת תרופות ללא ידיעת המטופלים, דבר שיש לו השלכות על

מיגוון הקשרים לאורך חייהם. רישיונו הותלה שלוש שנים ;
 - מקרהו של משה אבוחצירה (אח מוסמך) אשר נכנס כנציג גוף ציבורי (המוסד לביטוח לאומי) לבתי זקנים סיעודיים לצורך ביצוע מבחני תלות, וניצל ביקורים אלה לצורך גניבות מבתיים. הוא הורשע בבית המשפט בגניבה, מרמה והפרת אימונים, ורישיונו הותלה לעשר שנים ;
 - במקרה של עמר מוראד (אח מוסמך) מדובר על הבעלים של המרפאה בה עבד הנקבל בתיק זה, על 10 פרשיות, ובעיקר "בפעולות שבוצעו תוך תכנון מוקדם ורקמת קשר בן הנאשם שהינו בעל מרפאה לבין עובדיו"; רישיונו הותלה לחמש שנים, אף שהקובל בקש להתלות הרישיון שלוש שנים.

גישה מקלה בהרבה מבוטאת לעומת זאת בפסק דינו של ד"ר יצחק סויד (עש"מ 3104-09-12), שניתן בבית המשפט המחוזי רק לאחרונה, שבה הוועדה המליצה על נזיפה (והתראה) בלבד במקרה של רופא עיניים שבתקופה של יותר משנה רשם לחולה (ופעם אף על שם אשתו) החשוד כנרקומן, שלוש פעמים תרופה נרקוטית, ששימשה לו תחליף לסם, למרות שלא היה מטופל. כבי השופט סטרשנוב סבר שמדובר ב"הקלה מופרזת בעונשו" והתלה רישיונו רק לחודשיים, משום המלצת הוועדה.

כך גם בעניינו של ד"ר מוחמד טהא שניהל מרפאה בכפר קאסם בה עבד בעצמו, שלא במסגרת המרפאה ש.ר.ד בה עבד הנקבל (בבעלות עמר מוראד לעיל), אשר הורשע על פי הודאתו בהליך הפלילי במתן אישורי מחלה כוזבים וניסיון לקבל דבר במירמה בנסיבות מחמירות, נדון לחמישה חדשי מאסר בפועל בריצוי בדרך של עבודות שירות, וכן תשעה חדשי מאסר על תנאי וקנס, ורישיונו הותלה על פי המלצת ועדת המשמעת (ברוב דעות) לחודשיים.

הנקבל, לעומת ד"ר טהא, היה כדברי בא כוחו חלק מארגון שהיה בו דפוס עבודה פסול, שבו היווה כדבריו בורג קטן.

אכן, ד"ר טהא, כפי שעולה מן ההחלטה בעניינו וכדברי עו"ד נאטור, לא היה חלק מן הארגון בו היה דפוס עבודה פסול, שמספר רופאים ואחים שעבדו בו נהגו על פיו, וכפי שנאמר בהחלטתו של כבי השופט סטרשנוב בעניינו הוא "כשל בשנה הראשונה להיותו רופא, לאחר שהודח ע"י סוכן מדיח לבצע את העבירות" (סעיף 5).

הנקבל לעומת זאת, הכיר כנראה את דפוס העבודה הפסול כאמור, כפי שמשתמע מן האישום השביעי (סעיף 1א), שבו נאמר כי אחרי שחביב (הסוכן הסמוי) אמר לנקבל שאין לו בעיה, הנקבל "סימן לחביב לא לדבר, רשם בכזב....". קרי, הנקבל הכיר את דפוס העבודה הפסול והשתלב בו, אף שכשל, כאמור בכתב האישום, בשתי פעמים בלבד, ואף שבנסיבות המיוחדות לו, הוחלט שלא להרשיעו בהליך הפלילי.

למעלה מן הצורך נציין, כי דברי בית המשפט בעניינו של ד"ר עבדול עזיז בדיר (במוצג 2/נ) בעניין דרוג חלקם של נאשמים שונים בפרשת מתן התעודות הכוזבות לחיילים בכפר קאסם, שצוטטו בפנינו על ידי ב"כ הנקבל, לא באו לידי ביטוי בהחלטת הוועדה בעניין ד"ר טהא, משלא הוצגו בפני הוועדה, כפי שעולה מטעונו הצדדים שפורטו בסעיף 4 להחלטה בעניינו של ד"ר טהא, והוועדה אף התבקשה להבדיל בינו לבין עמר מוראד שעשה עסק של הנפקת "גימלים".

למעלה מן הצורך, ולאור טענת ב"כ הנקבל, נציין כי התנהגות שאינה הולמת אינה בתחתית המדרג של עבירות המשמעת, נהפוך הוא, הן בתי המשפט, הן שר הבריאות ומנכ"ל המשרד והן ועדות המשמעת רואים בחומרה עבירת משמעת זו, ולעיתים לא מעטות, בהתאם לנסיבות המקרה, אמצעי המשמעת המוטל בגינה הוא משמעותי.

במקרה שבפנינו, נראה לנו כי במסגרת איזון האינטרסים, תקופת ההתליה המתאימה שתבטא את חומרת מעשהו של הנקבל מחד גיסא, אך תביא בחשבון את נסיבותיו האישיות מאידך גיסא, כולל התחלת לימודי ההשלמה, הינה של שלשה שבועות ואנו ממליצים למנכ"ל משרד הבריאות להתלות את רישיונו של הנקבל לתקופה זו.

רוזי גרינשפן נציגת הסתדרות האחים והאחיות	הילה פיגל יו"ר	עירית אלטשולר, עו"ד נציגת היועץ המשפטי לממשלה
מוגהד נאזל אח מעשי- דין וחשבון		